

บทสรุปผู้บริหาร

ด้วยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีภารกิจในการควบคุม ดูแล และแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่ การกระทำความผิดซ้ำให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวเป็นคนดี กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และไม่หวน กลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งการที่เด็กและเยาวชนไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (Recidivism) ถือเป็นข้อท้าทาย ที่สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนนั้นประสบความสำเร็จ ดังนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้มีการกำหนดตัวชี้วัด เรื่องผลการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและ เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมและเด็กและเยาวชน ทั้งในเรื่องร้อยละของเด็กและเยาวชน ที่กลับมากระทำความผิดซ้ำลดลง และร้อยละ/สัดส่วนของเด็กและเยาวชนที่สามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคม ได้อย่างปกติสุข โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาได้ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในทุกปีงบประมาณ ผ่านกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และได้รายงานต่อผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นรายเดือน

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาได้มีการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน ๙๗ แห่ง ทั่วประเทศ เนื่องจากเจ้าหน้าที่คือบุคคลสำคัญในการดูแลแก้ไขบำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ดังนั้น ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่จึงมีความสำคัญในการนำมาวิเคราะห์ และวางแผนแนวทางในการพัฒนางาน ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อันจะนำไปสู่การป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานทั้ง ๙๗ แห่ง ได้ตอบแบบสำรวจกลับมาครบถ้วน จำนวน ๙๗ แห่ง โดยแต่ละ หน่วยงานมีการประชุมเจ้าหน้าที่และนักวิชาชีพต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อแสดงมุมมองความเห็นต่อเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำ สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค ความต้องการได้รับการสนับสนุน และการดำเนินงานในภารกิจการลดการกระทำความผิดซ้ำของหน่วยงาน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในการประเมินสถานการณ์ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน การป้องกันการ กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การนำเสนอข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่อประเด็นการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย สรุปผลการสำรวจข้อมูล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการสำรวจข้อมูล

จากการรวบรวมผลการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่อประเด็นการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน จำนวน ๙๗ แห่ง ผลการวิเคราะห์ประเด็นการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ปรากฏข้อค้นพบสำคัญ โดยมีสาระสำคัญใน ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์ทั่วไปของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้านเด็กและเยาวชน ที่ถูกควบคุมตัวในสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่ กระบวนการยุติธรรมที่ถูกควบคุมตัวในสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในปีงบประมาณ

๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับการลดลงของจำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย ส่วนด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวพบว่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่จะต้องติดตามภายหลังปล่อย มากกว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องติดตาม ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนจำนวน บุคลากรที่ติดตามภายหลังปล่อยกับจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องได้รับการติดตามภายหลังปล่อย โดยสถาน พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นผู้ติดตาม มีสัดส่วนมากกว่า จำนวนบุคลากรที่ติดตามภายหลังปล่อยกับ จำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องได้รับการติดตามภายหลังปล่อย โดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็น ผู้ติดตาม เนื่องจากในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เป็นต้นไป กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกลุ่มงาน พัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและติดตาม ภายหลังปล่อย โดยให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ติดตามเด็กและเยาวชนที่เป็นการดูแลเฉพาะรายแบบ ไร้รอยต่อ (IRC) และกลับไปอาศัยอยู่ภายหลังปล่อยในจังหวัดเดียวกันกับจังหวัดที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน ขณะที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะติดตามเด็กและเยาวชน ๒ แบบ ได้แก่ เด็กและ เยาวชนที่ไม่ใช่ IRC และเด็กและเยาวชนที่เป็น IRC ที่กลับไปอยู่ในจังหวัดที่ไม่ใช่ที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน ส่งผลให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามมากกว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ด้านเครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พบว่าการมีแนวทางให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแนวทางติดตามภายหลังปล่อย และร่วมในการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชน ส่งผลให้จำนวนเครือข่ายที่เข้ามาติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเด็กและเยาวชนมีจำนวนมากขึ้น ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีจำนวนเครือข่ายที่เข้ามาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๒๖๒ คน และในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีจำนวนเครือข่ายที่เข้ามาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๓๖๖ คน

ส่วนจำนวนบุคลากรในหน่วยงานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจาก จำนวนการสูญเสียบุคลากรในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และ ๒๕๖๕ กลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่การสูญเสีย บุคลากรจะเป็นลักษณะของการลาออกและการโอน โดยจำนวนบุคลากรที่ลาออกนั้นมีจำนวนสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ จำนวนการลาออกของบุคลากรสูงที่สุดในรอบ ๓ ปี โดยมีถึง ๓๕ ราย

ส่วนที่ ๒ มุมมองของเจ้าหน้าที่ต่อปัจจัยการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน พบว่าเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ามี ๓ ปัจจัยในจำนวน ๙ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของ เด็กและเยาวชนมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการคบเพื่อนและคนใกล้ชิด , ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง , และ ปัจจัยด้านเป้าหมายชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๙๐ , ๗๐.๕ , ๕๓.๖ ตามลำดับ โดยมองว่าปัจจัยด้านการคบเพื่อนและ คนใกล้ชิดส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในระดับมากที่สุดถึงร้อยละ ๙๐ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี การคบหาสมาคมที่แตกต่างของ Edwin H. Sutherland (๑๙๓๙, ๑๙๔๗) โดยมองว่าความถี่ ความเข้ม และการติดต่อสื่อสารของบุคคลกับบุคคลที่มีพฤติกรรมกระทำความผิด โอกาสที่บุคคลนั้น ๆ จะคิดกระทำความผิด

จะมีมากขึ้น (พงศกร อินธิไชย, ๒๕๕๒) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากที่สุด เมื่อเทียบกับปัจจัยครอบครัว ปัจจัยความเกรงกลัวที่มีต่อบทลงโทษ โดยเฉพาะการกลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนกลุ่มเดิมที่มีพฤติกรรมกระทำผิด (ณภัสสร บุญเพ็ง, ๒๕๕๙) โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำจะกลับไปคบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำผิดมานาน กระทำผิดร่วมกันบ่อย ๆ (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี และ อุนิษา เลิศโตมรสกุล, ๒๕๕๓)

ในขณะเดียวกัน พบว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความเห็นว่าปัจจัยด้านแหล่งทรัพยากรในชุมชนและสังคม และปัจจัยด้านการฝึกอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙ , ๒๐.๓ ตามลำดับ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนน้อยกว่าปัจจัยอื่น อย่างไรก็ตาม ยังคงเป็นตัวเลขที่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวยังคงมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ ๓ การดำเนินงานของหน่วยงานในการลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

๑) สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนของหน่วยงานในช่วงระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) พบว่า เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในแต่ละหน่วยงานมีจำนวนที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับสถิติผลการกระทำผิดซ้ำเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ มีร้อยละการกระทำผิดซ้ำ (ถูกจับซ้ำ) ของการตรวจสอบในปีที่ ๑ ลดลงอย่างต่อเนื่อง คือ ร้อยละ ๒๒.๓๓, ๑๙.๖๖, ๑๕.๗๘ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบร้อยละการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ ของการตรวจสอบในปีที่ ๑ ตามพื้นที่ภูมิภาค พบว่า ร้อยละการกระทำผิดซ้ำ (ถูกจับซ้ำ) ของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ นั้นมีแนวโน้มที่สูงกว่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ในทุกภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง (คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๑ และ ๑๔.๔๕) ภาคใต้ (คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒๒ และ ๑๗.๑๑) ภาคตะวันออก (คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๗ และ ๑๔.๑๙) ภาคตะวันออกเฉียงใต้ (คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๓ และ ๒๔.๖๖) และภาคเหนือ (คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔๘ และ ๒๑.๘๔) โดยเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานส่วนใหญ่เห็นว่าสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้ผลการกระทำผิดซ้ำลดลง เนื่องมาจาก กลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ ได้การปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย โดยให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เข้ามาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยมากขึ้น ทำให้ภารกิจงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัวมีความสมดุลมากขึ้น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อัตราการกระทำผิดซ้ำจึงลดลง

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีเจ้าหน้าที่ในบางหน่วยงานที่มีความเห็นว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของผู้เข้ารับการบำบัดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในปี ๒๕๖๓ มีผู้เข้ารับการบำบัด ๑๙๔,๑๘๔ คน โดย ๓๗,๖๔๐ คน อยู่ในช่วงเด็กและเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓๘ รองลงมาเป็นช่วงอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี และ ๓๐ - ๓๔ ปี ตามลำดับ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์.ข้อมูล,๒๕๖๒) และสอดคล้องกับสถิติประเภทความผิดที่เด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำสูงที่สุด ๓ อันดับแรก ในงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ได้แก่ อันดับ ๑ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ คือ ร้อยละ ๘๒.๙๕, ๗๗.๑๕, ๖๖.๕๑ ตามลำดับ อันดับ ๒ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คือ ร้อยละ ๖.๓๓, ๙.๖๘, ๑๕.๖๐ ตามลำดับ และอันดับที่ ๓ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คือ ร้อยละ ๒.๒๘, ๓.๔๙, ๑๕.๖๐ ตามลำดับ ดังนั้น ปัญหา ยาเสพติดถือว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมากที่สุด และอาจทำให้เกิดการกระทำผิดต่อเนื่องไปยังการกระทำผิดอื่น ๆ สาเหตุในการใช้สารเสพติดของกลุ่มเด็กและเยาวชนมีหลายสาเหตุด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความคึกคะนองของช่วงวัย เพื่อนชักชวน เกิดปัญหาความรัก มีปัญหาส่วนตัว ได้รับความกดดันในการเรียน ชุมชนและสังคมเอื้อต่อการกระทำผิดซ้ำ สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดแรงจูงใจในการทำอาชีพสุจริตเนื่องจากรายได้น้อย และปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชน ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ จึงทำให้ความผูกพันและความเชื่อมั่นในสถาบันครอบครัวลดต่ำลง ขาดที่พึ่งพิงและสิ่งยึดเหนี่ยวเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนมีแรงกระตุ้นในการกระทำความผิดง่ายขึ้น ประกอบกับ ในปัจจุบันยาเสพติดมีราคาถูกและสามารถเข้าถึงได้ง่าย จากผลการวิจัยเรื่องการตลาดและการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ตระยะที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าระหว่างช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ นั้น ได้มีส่วนที่ทำให้การซื้อขายยาเสพติดบนโลกออนไลน์พุ่งสูงขึ้นเป็นอย่างมาก แล้วยังมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนแพลตฟอร์มซื้อขายกันไปมาอยู่ตลอดอีกด้วย ซึ่งล่าสุดนั้น แพลตฟอร์มที่สามารถพบเห็นการซื้อขายยาเสพติดมากที่สุดก็คือ ทวิตเตอร์ (กนิษฐา ไทยกล้า, ๒๕๖๕)

นอกจากนี้ยังพบว่ามีย่อสังเกตที่สำคัญจากหลาย ๆ หน่วยงาน พบว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาให้ฝึกอบรมในสถานควบคุมอยู่ในระดับคงที่หรือลดลง แต่การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ศาลให้ใช้มาตรการอื่น หรือไม่ได้ใช้มาตรการลงโทษโดยการควบคุมตัว หรือเด็กที่ไม่มีเงื่อนไขคุมความประพฤติ กลับมีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำมากกว่าเด็กที่มีเงื่อนไขคุมความประพฤติ สอดคล้องกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนภายหลังพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาตรา ๘๖ การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ มีผลการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีร้อยละการกระทำผิดซ้ำ (ถูกจับซ้ำ) ที่มีการเก็บข้อมูลสถิติภายหลังพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องในปีที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ คือร้อยละ ๓.๐๘ และปีงบประมาณ ๒๕๖๔ คือ ร้อยละ ๖.๐๐

๒) ปัจจัยด้านบริบทสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน ที่เป็นข้อจำกัด/อุปสรรค ในการทำงานเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน พบว่า หน่วยงานบางแห่งมีอาณาเขตพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งชุมชนที่แพร่ระบาดของยาเสพติด ทำให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในแหล่งชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายได้ง่าย และข้อจำกัดของหน่วยงานบางแห่งมีอาณาเขตที่ตั้งในจังหวัดขนาดเล็ก หรือมีสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อยและไม่หลากหลายตามความสนใจของเด็กและเยาวชน เช่น เป็นจังหวัดที่มีลักษณะเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เด็กและเยาวชนจึงอาจไม่สามารถหางานทำได้ ทำให้เพิ่มแนวโน้มของการกระทำผิดได้ รวมไปถึงข้อจำกัดของหน่วยงานบางแห่งที่เป็นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเฉพาะทาง ที่รับตัวเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

ทำให้ยากต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เนื่องจากที่ตั้งของหน่วยงานอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จากภูมิลำเนาของเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจทำให้เด็กเยาวชนและผู้ปกครองไม่สามารถร่วมกิจกรรมด้วยกัน ในทุกกระบวนการงานได้ ตลอดจนข้อจำกัดของหน่วยงานบางแห่งที่ไม่มีความพร้อมในเรื่องสถานที่ ทำให้มี ข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน เช่น พื้นที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน (มีสถานแรกรับขนาดเล็ก) บางแห่ง ที่มีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์ มีบริเวณพื้นที่จำกัด ไม่มีหน่วย การฝึกวิชาชีพที่หลากหลาย

๓) ปัจจัยด้านกระบวนการทำงาน ที่เป็นข้อจำกัด/อุปสรรค ในการทำงานเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ของเด็กและเยาวชน มี ๔ ประเด็น ดังนี้

๓.๑ กระบวนการจำแนก พบข้อจำกัด/อุปสรรค ในหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านระยะเวลา ในการประเมินจำแนกที่สั้นเกินไป ด้านเครื่องมือแบบประเมินที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์การกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ผู้ใช้แบบประเมินยังขาดทักษะความรู้ความเข้าใจ และในบางหน่วยงาน ยังขาดเจ้าหน้าที่นักวิชาชีพในการประเมินจำแนกที่ครอบคลุมในทุกด้าน รวมไปถึงในด้านการนำผล การประเมินจำแนกไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะราย ที่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานบางแห่งที่ยังไม่สามารถจัดบริการให้เด็ก และเยาวชนได้อย่างครอบคลุมสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน เช่น การจัดหน่วยฝึกวิชาชีพ ที่หลากหลาย ตรงตามความถนัดและความสนใจของเยาวชน

๓.๒ กระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู พบข้อจำกัด/อุปสรรค ในหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เครื่องมือโปรแกรมการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ไม่ทันสมัย กิจกรรมในโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแต่ละโปรแกรม มีความทับซ้อนกัน และส่วนใหญ่จะเน้นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแบบกลุ่ม แต่ยังขาดการนำกระบวนการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเฉพาะรายหรือเฉพาะด้านมาใช้อย่างเข้มข้นและจริงจัง กระบวนการฝึกวิชาชีพ ยังขาดการวิเคราะห์ ตลาดแรงงาน การจัดการศึกษายังมีข้อจำกัดในการเปิดการเรียนการสอนที่ทันสมัย และยังขาดการสนับสนุน ให้เกิดการทดสอบและรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานด้วย นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัด/อุปสรรค ด้านตัวเด็ก เยาวชนและครอบครัว ที่เด็กเยาวชนและครอบครัวบางรายไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่ประกันตัว ค่อนข้างแก้ไขบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมได้ยาก และข้อจำกัด/อุปสรรคในด้านเจ้าหน้าที่ ที่มีภาระงาน เอกสารจำนวนมากและไม่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ขาดการทบทวนวิธีการบำบัด หรือวิเคราะห์ ถอดบทเรียนเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และบางส่วนยังขาดทักษะประสบการณ์และ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือหรือจัดกิจกรรมตามโปรแกรมบำบัดต่าง ๆ รวมถึงข้อจำกัดในด้านสถานที่ ของหน่วยงานบางแห่ง ที่มีพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับจัดกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู/การฝึกวิชาชีพที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนสถานการณ์โควิด-๑๙ ที่แพร่ระบาดในประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๖) ส่งผลกระทบต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ขาดความเข้มข้น และไม่ต่อเนื่อง

๓.๓ กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย พบข้อจำกัด/อุปสรรค ในหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น เป็นด้านตัวเด็กเยาวชนและครอบครัว ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และ สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยค่อนข้างน้อย ผู้ปกครองบางรายไม่ให้ความร่วมมือ ไม่พร้อมรับเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว และ เด็กเยาวชนบางรายขาดเป้าหมายชีวิตภายหลังปล่อยที่ชัดเจน นอกจากนี้ ในด้านขั้นตอนกระบวนการเตรียม

ความพร้อมก่อนปล่อย พบว่าขั้นตอนมีความซับซ้อน ประกอบกับระยะเวลาการควบคุมตัวของเด็กและเยาวชน มีจำกัดและไม่คงที่ ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนและครอบครัวทำได้อย่างจำกัดโดยเฉพาะกรณี เด็กและเยาวชนและครอบครัวที่มีปัญหาซับซ้อน และยังพบว่าการมีส่วนร่วมของส่วนงานที่เกี่ยวข้องในหน่วยงาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (ปลายทาง) และเครือข่ายไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วม ได้อย่างเต็มที่ และพบว่าเครือข่ายด้านสถานประกอบการในการรองรับเด็กและเยาวชนเข้าทำงานภายหลังปล่อย ยังมีค่อนข้างน้อย ตลอดจนข้อจำกัดที่ตั้งของหน่วยงานบางแห่งอยู่ห่างไกลจากภูมิลำเนาของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเฉพาะทาง ส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยได้อย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ที่ส่งผล ให้การทำงานร่วมกับครอบครัวชุมชนทำได้ยากลำบากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบประเด็นข้อจำกัดที่น่าสนใจ ในเรื่อง การนำเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในสถานควบคุม เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตภายหลังปล่อยให้กับเด็ก และเยาวชนในยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ยังทำได้ค่อนข้างจำกัด

๓.๔ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย พบว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า ความร่วมมือของเด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง ถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นโรคจิตเวชและไร้ที่พึ่ง ที่ปฏิเสธการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือจากหน่วยงาน รวมถึงข้อจำกัดที่เด็กและเยาวชนต้องกลับไปอยู่ในชุมชนเดิม ซึ่งเป็นชุมชน ที่มีความเสี่ยงสูง และสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่เห็นว่าอัตรากำลังของนักสังคมสงเคราะห์ ที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะหน่วยงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีนักสังคมสงเคราะห์เพียง ๑-๒ คน ซึ่งมีภาระงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยเพิ่มขึ้น ถือเป็นอีกหนึ่งข้อจำกัดที่ สำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินงานไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ พบว่า ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายยังทำได้ค่อนข้างน้อย และบาง หน่วยงานยังมีเครือข่ายที่ไม่หลากหลายในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยให้ครอบคลุม ในทุกด้าน โดยเฉพาะเครือข่ายที่รองรับด้านการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชน และเครือข่ายด้านการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง รวมทั้งข้อจำกัด/อุปสรรคในการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็กและเยาวชน พบว่าที่อยู่ของเด็กและเยาวชนบางราย ห่างไกลจากพื้นที่ตั้งของหน่วยงาน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาเดินทางค่อนข้างนาน ประกอบกับจำนวนรถยนต์ของ หน่วยงานที่ไม่เพียงพอต่อการะงานของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยสูง

๔) การวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน พบว่า หน่วยงานโดยส่วนใหญ่มีการวางแผนการดำเนินงานภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน โดยมี การวางแผนในระยะสั้นที่ครอบคลุมกระบวนการดำเนินงานทั้งในด้านการจำแนก การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การติดตามภายหลังปล่อย และด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงมี การวางแผนงานด้านบุคลากรด้วย โดยเน้นการดำเนินงานตามแนวทางที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กำหนด และการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการฝึกวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการของเด็กและ เยาวชนและสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมในพื้นที่มากขึ้น หน่วยงานบางแห่งมีการกำหนดแผนการ ดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชนเป็นรายไตรมาส และรายปี มีการวางแผนงานบูรณาการ ความร่วมมือกับหน่วยงาน/เครือข่ายภายนอก ตลอดจนวางแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เด็กและเยาวชนในเชิงรุกมากขึ้น โดยประสานการทำงานร่วมกับทางชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเครือข่ายต่าง ๆ ในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนให้กลับไปดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยได้อย่างปกติสุข และมีการวางแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแต่ละรายอย่างใกล้ชิด โดยติดตามเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูงทุกเดือน และมีการวางแผนเรื่องงบประมาณเงินทุนสนับสนุนเพื่อให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่เด็กและเยาวชนและครอบครัวที่ต้องการได้รับการสนับสนุน รวมถึงการขยายกิจกรรมโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (๑ สถานพินิจ ๖ สถานศึกษา) และให้ความรู้แนวทางในการป้องกันปัญหาการกระทำผิดซ้ำๆ เผยแพร่ความรู้ในระดับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับการวางแผนด้านบุคลากร มีการวางแผนพัฒนาศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ทุกส่วนงานในหน่วยงานดำเนินงานตามแนวทางของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด ตลอดจนการสร้างการรับรู้ให้เจ้าหน้าที่ทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันในการดูแลและป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกลับมากระทำผิดซ้ำ ส่วนการวางแผนในระยะยาวหน่วยงานส่วนใหญ่มีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการทั้งในด้านความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาและขยายเครือข่ายในการกิจที่เกี่ยวข้องกับการดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ และในด้านการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายและจัดกิจกรรมรักษาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการวางแผนในการพัฒนาระบบงานดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับเด็กและเยาวชนที่ขาดทุนทรัพย์ในการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย รวมถึงการวางแผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำอย่างยั่งยืน เช่น การขยายผลกิจกรรมโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (๑ สถานพินิจ ๖ สถานศึกษา) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่ ตลอดจนการสร้างการรับรู้ต่อภาคประชาชนและสังคมในการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด

๕) ประเด็นการพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานในการลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่เห็นว่า ควรจะต้องพัฒนาในเรื่องระบบงานและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการจำแนก การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ที่เท่าทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงานด้านการกำกับติดตามภายหลังปล่อย รวมไปถึงการพัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายที่หลากหลายครอบคลุมการดูแลเด็กและเยาวชนในทุกมิติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อให้สามารถดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนทั้งขณะที่อยู่ในสถานควบคุมและภายหลังพ้นโทษแล้ว และควรเพิ่มประสิทธิภาพด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อม อาคารและสถานที่ให้เพียงพอ และเอื้อต่อการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การจัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพอาชีพที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุม ตลอดจนควรมีการบริหารจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับภาระงาน ลดภาระงานด้านเอกสารที่ไม่จำเป็น และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้มีทักษะความรู้ความสามารถและความชำนาญในการทำงานกับเด็กเยาวชน ผู้ปกครอง และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๖) ประเด็นด้านวิธีการที่หน่วยงานดำเนินการแล้ว สามารถลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าวิธีการที่หน่วยงานดำเนินการแล้วช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการดำเนินงานในหลาย ๆ มิติประกอบกัน เพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรม และการกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งในการป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ ควบคู่ไปกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและเสริมทักษะแนวทางป้องกันการกระทำผิดให้เด็กและเยาวชนอย่างเข้มข้นและตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนเฉพาะราย และการจัดทำแนวทางเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและแนวทางติดตามหลังปล่อยร่วมกับครอบครัวเครือข่ายและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีความละเอียด ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ เช่น การเพิ่มความถี่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสร้างสัมพันธภาพกับเด็กเยาวชนและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการประเมินการติดตามอย่างเป็นระยะ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิด นักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายจะลงพื้นที่เพื่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือทันที เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ตลอดจนการสร้างช่องทางที่สะดวกและหลากหลายในการติดต่อสื่อสารภายหลังปล่อยกับเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความใกล้ชิดกับหน่วยงานของรัฐและสามารถเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น สำหรับเรื่องการบริหารกำลังคน พบว่าการให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักวิชาชีพ ไม่มอบหมายหน้าที่อื่นจนมีปริมาณงานมากเกินไป พร้อมทั้งมีระบบการทำงานที่ดี และสร้างทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนให้แก่เจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเชื่อว่าเด็กและเยาวชนทุกคนมีคุณค่า สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ จะทำให้สามารถดูแลเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗) ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกรมพินิจ/หน่วยงานภายนอก เพื่อให้การดำเนินงานในเรื่องการลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่าหน่วยงานโดยส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ๕ ประเด็น ได้แก่

๗.๑ งบประมาณ ที่ต้องการได้รับสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาพฤติกรรมเด็กและเยาวชน

๗.๒ เรื่องระบบการทำงานและเครื่องมือในการทำงาน การสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้ใช้เวลาในการพัฒนาพฤติกรรมและติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ลดภาระงานด้านเอกสาร ลดระเบียบ/ขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ลดหรือปรับแบบฟอร์มต่าง ๆ ให้น้อยลง ไม่ซ้ำซ้อน สนับสนุนการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การเพิ่มกรอบอัตรากำลังหรือขยายขอบเขตงานติดตามภายหลังปล่อยให้นักวิชาชีพอื่นได้มีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ รวมถึงการสนับสนุนองค์ความรู้ และการปรับปรุงระบบสารสนเทศฐานข้อมูลกลางให้มีความเสถียรและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการสนับสนุนเครื่องมือในการทำงานเพิ่มเติม เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับใช้ในการติดตามเด็กและเยาวชน รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องมือการทำงานที่ทันสมัย

๗.๓ เรื่องเครือข่าย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรมีการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายที่หลากหลาย มีการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานระดับกรมหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในทุกมิติที่ครอบคลุมการดูแลเด็กและเยาวชนอย่างเป็นองค์รวม เพื่อประโยชน์ในการประสานงาน

และการทำงานร่วมกันในระดับหน่วยงานภูมิภาค ตลอดจนการขับเคลื่อนการเผยแพร่เรื่องการให้โอกาส การมองเห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชนสู่สังคมภายนอก

๗.๔ เรื่องบุคลากร ที่ต้องการการสนับสนุนบุคลากร/อัตรากำลังด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับปริมาณงานในแต่ละท้องที่ โดยเฉพาะในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมถึงการทดแทนอัตรากำลังที่ว่างอยู่อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในทุกตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง และสร้างขวัญกำลังใจและความมั่นคงในการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่

๗.๕ เรื่องความต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า ต้องการการสนับสนุน ความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพฤติกรรมดีและดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญในการสนับสนุนองค์ความรู้ หรือทำกิจกรรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การฝึกวิชาชีพและการศึกษา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมดีเด็กและเยาวชน ตลอดจน การสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดเก็บข้อมูลประเด็นการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน และวิเคราะห์สถานการณ์ประเด็น การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ปรากฏข้อค้นพบสำคัญที่ควรนำมา พิจารณาสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานในการกิจการลดการกระทำผิดซ้ำ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ

๑.๑ ทบทวนและปรับปรุงกระบวนการงาน แนวทาง คู่มือ โปรแกรมที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนนำมาใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อน และแก้ไขพัฒนาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบท ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการปรับปรุงระบบสารสนเทศฐานข้อมูลกลางให้มีมาตรฐานและเป็นปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๑.๒ สร้างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้มี บรรยากาศที่เป็นมิตรต่อเด็กและเยาวชนที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

๑.๓ สร้างการรับรู้ทางสังคมด้วยการดำเนินการแบบเชิงรุกให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ลดการตีตรา และให้การยอมรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เช่น สร้างความ เข้าใจต่อสาเหตุการกระทำผิดและการป้องกัน และนำชุมชนเข้ามาร่วมคิด ร่วมดำเนินการดูแลแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการให้โอกาส ในการส่งเสริมสนับสนุน ยอมรับ และให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดให้กลับมาดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นการลดอุปสรรคและความยากลำบากในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และ การดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย

๒. ข้อเสนอแนะด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

๒.๑ การจัดตั้งศูนย์ฝึกเอกชน อาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู มีความ หลากหลายมากขึ้น โดยภาคเอกชนมาร่วมจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมที่รองรับกับสภาพปัญหาและ

ความต้องการของเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพื่อใช้เป็นทางเลือกในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในชุมชนในรูปแบบของการส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับบริการต่าง ๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการที่หลากหลายของเด็กและเยาวชนแต่ละราย เช่น การฝึกอาชีพ การบำบัดคลินิกยาเสพติด ตลอดจนกระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูอื่น ๆ หากมีศูนย์ฝึกเอกชนกระจายอยู่ในพื้นที่ก็จะเป็นการส่งเสริมการฝึกอบรมและแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนของตนเอง ครอบครัวเด็กและเยาวชนยังคงรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างกันไว้ได้ ลดการอยู่ห่างไกลจากครอบครัว และเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็กและเยาวชนมากขึ้น

๒.๒ ยกระดับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยร่วมมือกับมูลนิธิ ศูนย์การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดตั้งห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) ในสถานควบคุม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับข้อมูลความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ได้ปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อสถานการณ์และการใช้ชีวิต

๒.๓ พัฒนาการเรียนรู้และเพิ่มโปรแกรมหรือกิจกรรมที่พัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะการเข้าสังคมและรู้จักการคบเพื่อน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาในชีวิตประจำวันภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งจะช่วยเป็นเกราะป้องกัน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ตลอดจนการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีการวางแผนอนาคตภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัว และมีเป้าหมายชีวิตในแต่ละด้านที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง และกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงความสำคัญต่อเป้าหมายชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กและเยาวชนมีความอดทนรอคอยความสำเร็จควบคู่ไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะการควบคุมตนเอง มีแนวทางในการพัฒนาตนเองในทางทิศทางที่เหมาะสม มีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่นที่จะทำตามเป้าหมายชีวิต

๓. ข้อเสนอแนะด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร

๓.๑ สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือพัฒนาเครื่องมือในการทำงานที่ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อรองรับและส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการช่วยลดภาระงาน เป็นเครื่องมือที่ทำให้องค์กรมีทำงานอย่างเป็นระบบ และช่วยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

๓.๒ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ โดยยกระดับความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ให้มีศักยภาพมากขึ้น รวมไปถึงการสร้างทักษะใหม่ที่จำเป็นต่อการทำงาน เพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ตลอดจนการสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อเอกสาร สื่อประชาสัมพันธ์ และการจัดการความรู้หรือการศึกษาจากนักวิชาชีพหรือจากหน่วยงานที่เป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีในการทำงาน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๓ ทบทวนและปรับภารกิจงานด้านการป้องกันการกระทำผิดและการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยให้ออกล้างและมีความเหมาะสมกับจำนวนอัตรากำลังของบุคลากรในแต่ละท้องที่ ร่วมกับการพิจารณาแนวโน้มปริมาณที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น แนวโน้มการเพิ่ม/ลดของจำนวนผู้กระทำผิดเพื่อนำมาสู่การกำหนดกรอบอัตรากำลังที่มีความเหมาะสมในการดำเนินงานของแต่ละท้องที่

๔. ข้อเสนอแนะด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อย

๔.๑ พัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งในการเตรียมความพร้อมครอบครัว ชุมชน อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้เด็กและเยาวชนออกไปเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวภายนอกสถานควบคุม เช่น ออกไปศึกษาต่อ ออกไปฝึกงานนอกสถานที่ เพื่อเป็นการให้เด็กและเยาวชนได้ออกไปทดลองใช้ชีวิต ในสังคม เรียนรู้การปรับตัวกับสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการเปิดพื้นที่ลดการควบคุมลงไปเรื่อย ๆ โดยมี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นตัวกลางระหว่างเด็กและเยาวชนกับสังคมภายนอก เช่น สถาน ประกอบการ โรงเรียน ในการปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เริ่มใช้ชีวิตในการควบคุม ตนเองให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างความพร้อมในการดำเนินชีวิตภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวให้แก่เด็ก และเยาวชน

๔.๒ พัฒนาระบบติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยให้มีกลไกการทำงานในด้านนี้อย่างจริงจัง โดยดึงหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน เครือข่ายชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาร่วมด้วย อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ เยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ